

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
2/3 „ „ . . . 10 „
1/3 „ „ . . . 5 „

Za Nemčijo K 16.00. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. — Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštinih zvez“. Na naročila brez doposlano naročnine se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. na desno.

Upraviništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v tiskarni. Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici,

— Telefon št. 88. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Kmečki shod v Gorici.

V nedeljo dopoldne se je vršil v Gorici pri Jerasu tik južnega kolodvora kmečki shod, kateri je sklicala »Gospodarska zadruga v Vrtojbi«. Vabilu na shod se je odzvalo jako obilo kmečkega ljudstva iz vseh vasi cele okolice; prišlo je tudi nekaj furlanov. Obširen Jerasov vrt je bil poln zborovalcev.

Shod otvori v imenu Zadruga Ivan Mermolja kot njen predsednik, pozdravi navzoče ter predlaga za predsednika shoda Jožeta Lutmana iz Št. Andreža. Alojzij Brajnik ponovi Mermoljeve besede po furlansko. Lutman se zahvali za izvolitev ter podeli besedo Ivanu Mermolji (k prvi točki resolucije.)

Mermolja.

Dragi kmetje! Današnji shod je strogo gospodarskega pomena. Sklican je za slovenske in furlanske kmete. Glede furlanskih je bil izdan poziv, naj se ne udeležijo shoda, ker shod bi imel namen, hujšati ljudi proti avtoriteti mesta, hujšati proti mestni upravi! — Naša Zadruga nima le namena, prodajati krompir, ampak vzgojevati kmeta in mu sploh pomagati na gospodarskem polju. Kmet potrebuje organizacije, to je združenja enega stanu, organizacije, ki je neobhodno potrebna pri kmečkem ljudstvu. Vsi stanovi se organizirajo, le kmetovalci so prepuščeni sami sebi, zato trpijo škodo in zgubo ter nazadujejo. Kmečki stan je dandanašnji stan, ki se najmanj plača. Vsi drugi stanovi imajo odrejeno delo, da imajo čas za lastno izobrazovanje. Kmeta pa sili delo, da dela od zore do mraka in še ponoči. Zato je zaostal. Zadruga pa ima namen splošno pomagati kmetu. —

Današnji dnevni red obsega protest proti uvedbi nove takse za dovažanje blaga na goriški trg. Zahteva se tudi sprememba urnika za odvažanje stanišnice. Slišalo se je, češ, kaj bodo kmetje prote-

stirali, ali odredbe so tu za ljudstvo, zato mora tudi ljudstvo govoriti.

Zahteva se od 1. avgusta dalje taksa od voza s 4 koli povišana od 30 v na 80 v, od voza z 2 koli povišana od 18 v na 30 v, za jeras se poviša od 4 v na 10 v, od teltnice se zahteva 10 v ne več 6.

Bi mislil kedo: mesto je potrebno, morja dobiti denar, da pokrije troške. Ali ne gre pritiskati na kmeta; njegovo plačilo je v blagu, katero prinese na trg, kako prodaja, je odvisno od dnevne cene. Na vozeh s konji vozijo malo iz bližnje okolice. Pripeti se, da ne dobi niti ene krone, pa bi plačeval takse 80 v. Tako bi bili prisiljeni nositi le jerase. — **Zahtevamo, da naj se vsa stvar postavi na stari red, če ne bo ljudstvo prisiljeno ukreniti kaj drugega. Mesto se preživlja od okoličanskega kmeta, prospeh mesta je od okolice odvisen. Uprava mesta je dolžna uvaževati stah, ki vzdržuje goriško mesto. Če ne pa se napravi lahko občinske trge v okolici, namesto izpostavlja se šikanam v mestu.** (Ploskanje. Odobravanje.) Z organizacijo je mogoče, da kmet kaj doseže. — Včasih zakolne, če kaj več reče, pa ga v zapor peljejo. **Na goriškem trgu se gode neznosna krivice že leta in leta.** Tržni komisar postopa grdo z ljudmi, šikanira, cuka ženske z rokami, zapleni blago, kam pa gre to zaplenjeno blago, se ne ve. — Nismo za to, da bi zagovarjali kmete, če hočejo umazano blago nositi na trg, ali za to smo, da tržni komisar postopa prav in ne s šikanami — **naj napravijo odredbe ter jih razglasijo po občinah.** Naj naznanijo potom časopisja, kako se je ravnati kmetom. Ali tega ni, zaplenja pa se sadje in dela zguba kmetovalcem. **Od goriškega magistrata zahtevamo odredbe, da bodo poučeni kmetovalci, kako se imajo ravnati.** — Kmet vzdržuje mesto, dobrobit mesta je odvisna od kmeta. Kar je Gorica, je lahko vsaka vas v okolici. Gorica ni industrijalno mesto, se ne more vzdrževati samo od sebe, ampak okolica jo redi. — **Shod nima namena hujšati, ampak namen naš je, da skupno nastopamo za svo-**

je pravice. Ne odjenjamo, dokler jih ne dosežemo. (Odobranje.)

Alojzij Brajnik

iz Št. Andreža se oglasi k besedi. Hočem spregovoriti o šikanah na goriškem trgu. Goriški magistrat živi ob naših žuljih, njim polnimo žep, oni pa nas šikanirajo. Pred 2 letoma je komisar konfisciral sadje Petru Brumatu. Vprašal sem samo: Kaj to sadje konfiscirate? in bil sem kaznovan, češ, da sem se utikal v uradno poslovanje Resnovo. — Kmetje! Združimo se v organizacijo, v dolgo fa'ango, potem magistratova klica umrje. V združbi, v slogi je moč!

Besedo dobi (k drugi točki resolucije)

Mermolja.

Naš kmetovalec je trpin. Čez dan dela doma, zvečer pa v Gorico po »lajben«. Iz mesta gre domov ponoči, zaorati treba čez dan, zvečer pa zopet v mesto. Prisiljen je v to kmetovalec goriške okolice, zlasti za krompir. Ako pri sajenju zamudi en dan ali 2 dni, je zapoznel s svojim prideikom; zato je sila, da se trudi dan in noč. Pred 30 leti se je bila ustanovila v Vrtojbi družba za čiščenje stranišč; nakupili so bili stroje za pumpanje. Po 3 letih jih je že začel šikanirati goriški magistrat in šel na roko podjetniku, da se družba uniči. V Vrtojbi so morali prodati stroje; od takrat dalje je podjetnik pod protekcijo magistrata. Sredi polja so bili napravili za'ogo, ki se je potem uničila. Pri družbi so bili tudi kmetje iz Podturna. Združba v Gorici, ki ima pogodbo z magistratom, dela kar hoče. Skozi 30 let nas šikanirajo: kje je listek, kje dovoljenje? Polcija lovi kmeta, če nima dovoljenja, dovoljenja pa se ne dajejo, kakor je kmetu prav, ampak kadar ima podjetnik preveč, se dobi lahko dovoljenje. Zdravstveni oziri so morja, da se vrši izvažanje šele popolnoči. Tako kmet ne ve, kedaj bi šel v mesto. Poprej je bilo določeno, da je moral biti ob 5. že ven iz

mesta, sedaj ob 4. — Tudi naš kmet je človek, ki je potreben počitka, ali da usadi krompir, mora biti pokoncu po dnevi in ponoči in čakati uro, da ne zaspi in izgubi celo noč.

Predlaga se torej: da se določi urnik za čiščenje stranišč v Gorici po leti: od 10. zvečer do 5. jutraj; po zimi: od 7. zvečer do 6. jutraj.

Povdarjam pa, da imamo dandanašnji umetna gnojila, **ZATO SE LAHKO ABSTINIRATE, DOKLER SE NAŠE ZAHTEVE NE UVELJAVIJO.** To velja zlasti za Št. Peter, Vrtojbo in Št. Andrež. **Upam, da boste vsi edini v tem! Zadruga pa bo poskrbela kmetovalcem na kredit gnojila.** (Odobranje.)

Alojzij Brajnik pove, kar treba, iz Mermoljevega govora po furlansko; na to govori dlje časa laški kmet Brumat, ki ima svoje posestvo za ulico Orzoni. Govori vmes tudi šalivo, sklonjuje pa z željo, da naj si bodo kmetje, ali slovenski ali laški, bratje: »fratelli tutti«.

Karol Zidarč

predlaga: da imajo uslužbenci na goriškem trgu potrebna znamenja, da se jih pozna; pravila naj razdelijo med vse, da se bomo vedeli ravnati: kar se zapleni, naj se spravi, in komisija naj dožene, ali je opravičena zaplenba ali ne. **Vzeto blago, rute itd. izgine; spravijo, ko kdo hoče nazaj svoje reči, ne ve nihče nič.** Prostor za kupce je pretesen; branjevke se šopirijo, naj se tem nemudoma določijo prostori. Štacunice naj se pregledujejo in nadzorujejo.

Brajnik

predlaga, kakor je videl po drugih mestih, da naj goriški magistrat dovoli, da se vozi gnoj pokrit tudi po dnevi; tako je tudi v Trstu. Potem pravi, da gledé takse za vozove, naj napravijo kmetje tako, da namesto da en sam pelje na trg, bi jih lahko peljalo skupaj 10 ali 11. Naj napravijo velike vozove, da jih več skupaj pelje blago na trg. (Živahno odobravanje.)

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

Med očetovim razgovorom z bratom se je večkrat pojavljala med vrati. Njen obraz je sijal sreče in s ponosom so ogledovale njene oči črno Tarasovo postavo, oblečeno v tako čudno, debelo suknjo z velikimi bokli in z velikimi gumbi. Hodila je po prstih in nemoder iztegovala vrat proti bratu. Foma je bil vprašuje pogledoval, a ona ga ni zapazila in neprenehoma je begala mimo vrat s krožniki in steklenicami v rokah.

Primerilo se je, da je pogledala v sobo ravno tedaj, ko je brat govoril očetu o Sibiriji. Kar okamenela je na mestu, držala podstavek v iztegnjenih rokah in poslušala vse, kar je pripovedoval brat o prestani kazni, — poslušala in odšla počasi proč, ne da bi ulovila Fomin začuden in porogljiv pogled. Zaglobljen v svoje misli o Tarasu in nekoliko razžaljen, da se nikdo ne zmeni zanj in da ga Taras niti več ne pogleda, odkar mu je pri prvem seznanju stisnil roko, je za nekaj časa nehaj zasledovati razgovore Majakinih, a naenkrat je začutil, da ga je nekdo zgrabil za ramo. Zdrznil se je in skočil pokonci, tako, da bi bil skoro podrl kuma, ki je stal pred njim z razvnetim obrazom:

»Le poglej! To je mož! To je Majakin! V sedmih dneh so ga varili, olje so iztiskali iz njega, a on ... je živ! In bogat! Ali si razumeš? Brez vsake pomoči ... sam se je preril do svojega mesta in zdaj je lahko ponosen! To se

pravi Majakin! Majakin, to je toliko, kakor človek, ki drži svojo osodo v svojih rokah ... Ali si slišal? Uči se od njega! Njega glej! ... Med sto ljudmi ni takega, išči ga med tisoči ... Ka-aj? Vidi torej: Majakina iz človeka ne prekuješ niti v angelja, niti v hudobca ...«

Osupnjen od tega burnega nagovora je postal Foma zmeden in ničesar ni vedel odgovoriti starcu na njegov slavospev. Videl je, da Taras mirno kadi svojo smodko in gleda očeta, pri čemur trepečejo kosti njegovih ustnic od nasmeha. Njegov obraz je bil prezirljivo prijazen in zadovoljen in vsa njegova postava je imela v sebi nekaj gospodskega in ponosnega. Kakor da ga zabava starčevo veselje ...

Jakov Tarasovič je dregal Fomo s prstom v prsi in govoril:

»Jaz ga poznam, dasiravno je moj rodni sin ... ni mi odkril svoje duše ... Morebiti se je odprl med nama takšen prepad, da ga niti orel ne more preleteti, niti vrag ne preleže ... Morebiti je njegova kri tako prevrela, da ni niti duh več v nji po očetu, toda ... on je Majakin! In jaz čutim to takoj ... Čutim in govorim: Zda! odpusti svojega hlapca v miru, o Gospod ...«

»No, pomirite se, očka!« je rekel Taras, ki je vstal počasi s stola in pristopil k očetu.

»Zakaj bi spravljal mladega moža v zmešnjavo? Pojdite sem in sedite ...«

Minogrede se je nasmehnil Fomi, prijel očeta pod pazduho in ga povedel k mizi.

»Jaz verujem v kri!« je rekel Jakov Tarasovič. »V rodno kri ... v nji je vsa moč! Moj oče — spominjam se še — mi je pravil: Jaška! ti si moja pristna kri! Glejte ... Majakini imajo gosto kri ... ta se prelija od očeta k sinu

in nobena ženska na svetu je ne more zredčiti ... Šampanjca bomo pili! Ga-li hočemo? Dobro torej! Pripoveduj mi še ... pripoveduj o sebi ... kako je bilo v Sibiriji?«

In zopet je uprl starec svoje oči v sinovo lice, kakor da ga je prestrašila in iztreznila kakšna misel. Čez par minut pa so vzbudili sinovi temeljiti, a kratki odgovori zopet šumno veselje v njem. Foma je še vedno poslušal in opazoval, mirno sedeč v svojem kotu.

»Iskanje zlata, to se razume«, je dejal Taras mirno in z važnim obrazom, »je seveda solidno delo, je pa tudi opasno podjetje in zahteva velikega kapitala ... Zemlja ne črha besedice o tem, kaj da skriva v sebi ... Trgovina s prebivalci Sibirije pa je jako podjetna: Celotno v neugodnih razmerah nese podjetniku ogromne obresti. To pa je že zares podjetje, ki se ne more ponesrečiti ... a dolgočasno je, to moram priznati. Velikega uma ne zahteva in odličen človek iz veliko podjetnostjo nima prilicnosti, razviti na tem torišču svoje duševne moči.«

Ljubovi je prišla v sobo in povabila vse v jedilnico. Ko sta bila šla Majakina naprej, je Foma rahlo potegnil Ljubo za rokav in ostala je sama z njim ter ga vprašala naglo:

»Kaj hočeš?«

»Ničesar ...« je rekel Foma z nasmehom. »Vprašati sem te hotel le, če si kaj vesela?«

»Zakaj pa?«

»Kako misliš to, zakaj?«

»Tako ... Čemu?«

»Ti čudni človek!« je rekla Ljuba in ga pogledala z začudenjem. »Ali ne vidiš?«

»Česa?« je porogljivo vprašal Foma.

Resolucija je bila sprejeta soglasno.
(Priobčena na koncu poročila.)

Mermolja

se na to zahvali v imenu Zadruga vsem, ki so došli na shod, posebej še poslancu Mariniču in poročevalcem listov »Gorica« in »Soča« — Naša zadruga ni nacionalna, ne politična. Zadruga mora biti dobra organizacija, samo gospodarska zadruga.... Zadrugi je tudi namen vzgoja kmečkega stanu. Treba je kmetu organizacije, neorganiziranje pomeni izkoriščanje za druge. Lani je bila slaba letina. Proti letu so iskali denar okoli. Mesto za lagati se je dvignil denar iz posojilnic; nastale so krize in mesto je trpelo. Če ima kmet denar, ga nese v mesto, to služi v prosep in blagostanje mesta. Drugače trpijo tudi obrtniki. Če kmetu ostane denar, se pomnožijo denarni zavodi, potem katerega denarja si lahko pomaga drugo meščanstvo. — Želim, da podpirajo vsi, tudi nekmetovalci, naše pošteno prizadevanje.

Oglasi se še k besedi

Stefan Balč

rekoč, da naj bi se na goriškem trgu zavrnjeno blago vrnilo na dom, da bi bilo dobro za živino.

Jos. Sohan

zahteva isto glede zavrnjenega mleka.

Predsednik Lutman zaključil shod in Mermolja povdarja še: Ne odjenjamo, mi vstrajamo. Zahtevamo, da mestni magistrat upošteva našo resolucijo, drugače naj si posledice pripiše sam sebi..... — Mermolja potem povdarja, da naj kmetje pazijo, da prinašajo sposobno blago na trg. Tudi na strani kmetov je krivda, če zmešano slabo blago pripeljejo na trg, ki kvari ceno in dela zgubo. V vsakem oziru dostojni morajo biti kmetje. **Skrbimo za red, dostojnost in poštenost!**

Resolucija

kmečkega shoda v Gorici iz dne 28. julija t. l.

I.

Kmetje, slovenske in furlanske narodnosti, zbrani na shodu dne 28. julija v Gorici v gostilni Jeras odločno protestujejo proti povišanju pristojbin za dovažanje zelenjave, sadja in živine na trg v Gorico.

Zborovalci apelujejo na vse merodajne činitele, naj delujejo na to, da magistrat umakne ono odredbo in nadalje pobira pristojbine v prej vpeljani meri.

V nasprotnem slučaju bodo zborovalci delali na to, da se postavijo trgi izven mesta Gorice.

II.

Kmetje zbrani na istem shodu, zahtevajo, naj magistrat, oziroma druge kompetentne oblasti spremene urnik za čiščenje stranišnice in gnoja iz mesta Gorica in sicer: za poletje od 10. ure zvečer do 5. ure jutraj, po zimi od 7. ure zvečer do 6. ure jutraj. Dalje naj dotične oblasti pritiskajo na mestni magistrat, da umakne odredbo, da mora kmet iskati vsakokratno dovoljenje za odvažanje stranišnice iz mesta; vsak posameznik naj sme svobodno voziti in kupovati stranišnico brez dovoljenja magistrata.

Zborovalci sklenejo poveriti vso akcijo za izvedbo sklepov zbora gospodarski zadrugi v Vrtojbi ter izjavijo se držati tozadevnih navodil, če potrebno tudi držati abstinenco, da ne bodo izvažali stranišnice iz mesta, dokler se ne ugodí navedenim zahtevam.

III.

Nadalje protestirajo zborovalci najodločneje proti raznim neutemeljenim šikanam na trgu domačih pridelkov. Magistratno predstojništvo v Gorici se pozivlja, da ykrene takoj, da ne bode tržni komisariat tako krivično postopal na trgu. Uvazuje se dejstvo, da je popolna čistost in svežost prvi pogoj prinešenega blaga na izvozni trg.

Če se tem opravičenim zahtevam takoj ne ugodí, prišleci bodo zborovalci potom gospodarske zadruga vse poedine slučaje neopravičenosti na trgu, iz zadnjih časov, kateri so ali niso bili objavljeni v časopisih, zbirati, ter predložiti merodajnim oblastim, da bodo one prisilile mestni magistrat pravičnejše ravnanje.

Apelujemo v tej zadevi na magistrat, ker utemeljnega gradiva za to pritožbo je obilo in bi znalo imeti zle posledice za gotove organe.

Dostavljamo, da se je shod, ki je končal ob 11^{1/2}, vršil v lepem redu in jako dostojno. Pazljivo so poslušali vsi navzoči govorilci in odobravali iz srca jim govorjeno. Kmetov je bilo na shodu okoli 400.

Vodopravni zakon.

(Konec.)

§ 59.

Odstavek 1) Za izvršitev in vzdrževanje varstvenih, uravnalnih in drugačnih vodnih stavb in naprav morajo lastniki bregov in vodni upravičenci pripustiti potrebno stopanje na bregove in njih uporabo za dovoz in odvoz, dalje za skladiščenje in pripravljanje gradiva proti primerni odškodnini, ki se odmeri po § 97, kadar se z tega ne doseže sporazuma, v kolikor ne obstoji pravica do brezplačne dopustitve in ne kratač obstoječih predpisov o stopanju na železniška zemljišča. Vodni upravičenci so v svrhu tega na enak način zavezani, da pripuste začasno omejitve ali ustavo vodne rabe.

Odstavek 2) Na predlog udeležencev mora določiti politična oblast stavbenemu voditelju primeren rok za dovršitev dela in za odpravo gradiva.

Nekoliko pripomb k priobčenemu »obrazloženju« in o razlastitvi in prisilnih pravicah v kratkem.

Sokolske slavnosti v Pragi.

(Dalje.)

Nedelja, dne 30. junija.

Slavnostni spreved Sokolstva po praških ulicah.

Med glavne točke zletnih dni je spadal tudi slavnostni spreved sokolskih čet in poklon kraljevemu mestu, ki je bilo zibelka Sokolstva.

Praga je bila zletne dni velemesto. Slavnosti so privabile iz vseh krajev in dežel toliko ljudi v mesto, da je štel milijon prebivalcev. Vse te ogromne množice so polnile ulice, javne lokale, zabavišča in celo mesto z velikanskim hrupom, ki ni potihnil niti trenutek. Omamljena od čudovitega prizora včerajšnje javne teovadbe, polna mrzličnega nemira in pričakovanja, se je vzbudila Praga v nedeljo jutraj vzdramljena od budnice sokolskih trobentaških zborov. Dan je bil oblačen in deževen. Vendar so že na vse zgodaj hitele od vseh strani množice proti ulicam, koder se je imel pomikati spreved, po sedmih je odmeval tlak pod korakom sokolskih čet, ki so hitele na zbirališče. Dež, ki je nagajal dolgo, je slednjič prenehal.

Sokolsko se je zbiralo na Kr. Vinogradih. Ob devetih je zaznamil strel začetek spreveda. Na čelu spreveda je korakal načelnik Zveze Slovanskega Sokolstva dr. Jindra Vaníček s svojima pobočnikoma, za njimi standarta Z. S. S. in za njo dr. Scheiner na čelu odbora Z. S. S. Pred predsedstvom so se peljali 50letni člani Sokola. Delel jim je špalir naraščaj. Za predsedstvom Zveze so stopale delegacije Francozov, Angležev, Rusov, Ukrajinskih Sokolov, Amerikancev, Ukrajinske Sič-i, Sokoli češki iz tujine, potem po vrsti Bulgari, Hrvatje, Slovenci, Srbi, za njimi v neizmernih četah Češko Sokolstvo.

Najlepši pogled se je nudil iz rampe deželnega muzeja na Vavčavski trg. Iz vseh hiš so plapolali praporji, iz stebrov, oken in streh, vse je bilo okrašeno z zelenjem in cvetjem. Ves, skoro kilometer dolgi, široki trg je bil natlačen občinstva, vedno so prihajale nove mase, vsa okna, stebri, vozovi, strehe, vse je bilo napolnjeno z množico, ki je nemirno pričakovala. Le majhna ulica je bila prosta po

sredi trga in še ta je bila vedno znova poplavljana. Na ulicah je šlo čez pol milijona ljudi.

Kakor hitro so se pokazale prve vrste spreveda, je zahrumelo po celnem velikanskem trgu, naraščalo vsak trenutek, grmelo in odmevalo skozi dve uri in pol, dokler ni izginila zadnja vrsta. Neutrudno je donel glas stotisočev, so mahali klobuki, rute v zraku. Navdušenje občinstva je preglasilo železni korak Sokolov. Klici, ploskanje, odmev pohoda, godbe — vse je splavalo v harmoničen zvok, podoben divljanju orkana, poln moči in pretnje obnem.

Daleč tam onstran Vltave, na Letni, je pokazalo Sokolstvo svoje delo, danes kaže svojo neizmerno moč, svoje število, ki narašča vsak trenutek. Rudečih trum ni hotelo biti konca, pod njihovimi stopinjami so se tresla tla, nad njihovimi glavami so vihrale zmagovito stotine praporov in stare palače, ki so preživle slavne in nesrečne dneve naroda, ki so ga videle padati v grob, so strmele nemo in se čudile, odkod to življenje, odkod ta nova neuklonljiva moč? Novo, srečno, močno dobo pod sokolskim praporom prinašajo te nepregledne rudeče čete, starodavni domovi in resni kip sv. Vavčava tega ne razumejo, toliko bolj pa to občutijo močje, žene, stanci in deca, ki polnijo vse te ceste, ki gledajo in občudujejo iskrenih se oči.

Čemu bi primerjal ta spreved? Tok rudeče krvi, krvi uporne, krvi, ki nam daje življenske sile, ki oživlja naše navdušenje in mu ne da pasti v viharju, ki še čaka Slovanstva.

Za petdesetletniki v kočijah in za odborom Zveze Slovanskega Sokolstva s standardo so korakali v belih oblekah francoski gimnasti. Občinstvo pozdravlja, maha s klobuki, z rutami, oče dviga svoje dete in ga uči klicati: »Na zdar, Francozi!« Ti odgovarjajo. Ravnotako neumorno. Za Francozi prihajajo Amerikanci v občanskem kroju. Visoko vihra prapor ameriške ljudovlade, pozdravljan kakor prej francoski. Še bolj. Saj so prihiteli iz svoje daljne nove domovine v svojo staro, ljubljeno češko zemljo, med svoje drage.

(Dalje.)

DOPISI.

Iz komenskega okraja.

Iz Komna. (Seja občinskega starešinstva). — Dne 25. t. m. je bila seja občinskega starešinstva z obširnimi dnevnimi redom. Ne navajamo vseh točk dnevnega reda, ampak le prvo, katero je g. župan postavil na dnevni red, glasečo se: »Imenovanje častnih občanov«. (Prišedši do te točke je zaukazal svojemu tajniku, da prečita imena oseb, ki naj bi bili vredne, da jih komensko starešinstvo imenuje za častne občane. Ker ni šlo tajniku čitanje dovolj gladko, je vzel župan tajniku listič iz rok in čital sam sledeča imena: Dr. Ivan Šusteršič, deželni glavar; Dr. Ivan Krek; dr. Anton Gregorič; Josip Fon, državni poslanec; dr. Hinko Stepančič, državni poslanec; Ivan Kalin; dr. Breclj; Karl Oblak in Karl Čigon, vikar na Vojsčici. Torej z devetimi častnimi občani so hoteli nas osrečiti tukajšnji dekan in njegovi verni pristaši. Med manjšino v starešinstvu so se slišale razne opazke na račun predlagatelja in predlaganih oseb, od katerih 3 sploh ne eksistirajo. Razburjenje vedno večje. Starešina g. Štrekelj pozove g. župana, naj utemelji svoj predlog, ker on vseh predlaganih ne pozna. G. županu se ni zdelo vredno utemeljevanja, ker si je bil svest, da prodre s predlogom. Pač pa je rekel proti manjšini: »Jaz sem predlagal te gospode, Vi predlagajte pa druge!« Ker pa starejšine manjšine s tem odgovorom niso bili zadovoljni, se je moral župan vendarle udati in »utemeljiti« je svoj predlog takole:

»Dr. Šusteršič, dr. Gregorič, Fon in Stepančič so napravili za nas mnogo dobrega na Dunaju. Dr. Krek je »aibot« govoril v farovžu. Ivan Kalin je urednik »Zlate Dobe«. Karl Oblak kurat v Gornjanskem je napravil komenski občini račune za štiri leta.«

Iz tega je razvidno, kako površen je županov komandant, da ga ni mogel bolje naučiti. Že med tem puhlim utemeljevanjem je vstajal v Jvorani hrup, ki se je čedalje jačil. V tem dobi besedo starešina Štrekelj, ki je v dolgem govoru pojasnil, komu pritiče časno občanstvo in da v smislu zakona po § 9. obč. reda nimajo predlagani za našo občino nikakih zaslug. Od obeh strani se je razvnel besedni boj, ki je trajal okoli 1/2 ure. Konečno stavi župan svoj predlog na glasovanje. Takoj so se dvignili raz sedeže starešine obeh strank, ter so demonstrativno zapustili dvorano. Ostala sta noter le župan in njegov tajnik in trije poslušalci. Vsa čast gre tudi starešinom večine, da so spoznali nevarnost, v katero so imeli biti zavedeni, še pravočasno in kakor celi močje obrnili hrbet svojim generalom. Tako je ta predlog slavnostno propadel in bil slovesno pokopan.

Zelo se je vrezal poveljnik klerikalne armade, ker je mislil, da ima večino na svoji strani popolnoma slepo in pokorno. Res je, da so mu doslej verno sledili, a končno so vendar spoznali, da ni vse na korist občine, katero zastopajo, to kar jim narekuje, zato so sedaj odločno nastopili na drugo pot, tako, kakor so obljubili s prisego. S tem so jasno pokazali, da niso taki kakor je mislil dekan, ampak, da imajo glavo in srce na svojem mestu. Ta slučaj nam jasno kaže zvite nakane, ki jih nekdo išče v občinskem zastopu in preočitna je bila črnost zapeljati močje, ki so pa spoznali lokave naklepe. V sled tega smo trdno prepričani, da bode starešinstvo složno nastopalo in da bode med njim spet oni mir, kakor je bil pred leti.

Ker so bili med predlaganimi: Dr. Gregorič, Kalin in državni poslanec Stepančič celemu starešinstvu neznani, prosimo, naj se nam opiše, kdo so ti močje, ki so bili namenjeni osrečevati komensko občino!

Iz goriške okolice.

Iz Bilj. V nedeljo je priredilo kat. slov. izobraževalno društvo javen protesten shod proti slabemu časopisju. Govoril je kurat Zamar in abit. Bitežnik in na koncu so se sprejele resolucije, ki jih priinese »Novi Čas«. Naš odgovor je sledeči: Gospod Zamar in vaši klerikalni bratci, ki ste po izbornem govoru vsega spoštovanja vrednega Bitežnika sklepali tako važne resolucije, sprejmite odgovor vseh naprednjakov iz Bilj: **Napovedani boj sprejemamo z veseljem in na vsej črti. Posledice naj si pripišejo tisti, katerih zadenejo, samim sebi. Če je imel prejšnji kurat nemirne noči in dneve in so ga pekla biljanska tla, bodite prepričani g. Zamar, da poskrbimo za vas tudi.**

Na vašo pridigo niti ne odgovarjamo, na tako duhovito sestavljeni in dobro naučeni govor g. Bitežnika odgovorimo raje pred vso katoliško javnostjo, kakor samo pred biljensko, že radi vsega upoštevanja vrednih »šlagerjev« in izbruho, ki kažejo pravo patologično stanje govornika. Upamo že vnaprej, da bo z našim odgovorom zadovoljen, med tem mu priporočamo mnogo kisle vode za želedec in mrzlih obkladkov na glavo. Če bo to kaj pomagalo, ne vemo. Prosimo Vaš ponižno odpuščenje, da smo se bali pokazati vam svojo »štimo«, ki ste jo tako želeli čuti in da smo »takorekoč« glasovali za vaše resolucije. Nekdo, ki je bil tam, je smatral za edini odgovor na vaše nesramne govorance to, da bi vam vprilo vseh poslušalcev prisolil primerno klobuto. Za to pa res ni imel korajže in tako je raje molčal.

Glede Vašega boja proti časopisju pa vam odgovorimo s tem, da bomo začeli tudi mi širiti »Sočo« in druge napredne liste in jih bomo še raje brali.

Biljenski naprednjaki.

Iz kanalskega okraja.

Ples v Ročinju. Društvo »Sloga« priredi dne 11. avgusta t. l. javen ples v prostorih g. M. Gerbica. Pričetek ob 3 pop. Svirala bo dobroznana sokolska godba iz Prvačine.

Iz tolminskega okraja.

Gledališka predstava v Tolminu. — V nedeljo dne 4. avgusta se vprizori v Tolminu narodna igra »Lucifer« v 3 dejanjih s petjem. Igro je spisal Danilo Devetak, pevske točke je uglasbil H. O. Vogrič. Sodeloval bo vojaški orkester pešpolka št. 19. — Več prihodnjic.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Velika Ciril-Methodova slavnost na Volčjodragi bo dne 4. avgusta. Z njo je združena tudi javna tombola z dobitki: prva činkvina 100 K, druga činkvina 100 K, tombola 200 K.

Pridite vsi okoličani in rodoljubni meščani, kupite srečko mesto vstopnine in takoj dobite najmanj 100 K.

To tako skrbno pripravljeno slavnost je že dvakrat preprečilo neugodno vreme in tudi vsled tega priporočamo obilno udeležbo iz mesta in okolice. Za dobro, ceno in točno postrežbo z najrurnejšo domačo vinsko kapljo je preskrbljeno v paviljonih. Mesto vstopnice se plača le srečke za 40 v, s katero se mora vsak izkazati družstvenim rediteljem, ki bodo tudi istočasno razprodajalci srečk. Odhori je poskrbel tudi za senco, zato pa: »Vsi na Volčjodrago!«

Pričetek tombole bo ob 5 in pol pop. Po tomboli ples.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je nabrala opozicijska stranka pri volitvi starištvstva in župana v Solkanu K 8.

Domače vesti.

Namestnik princ Hohenlohe častni meščan trziški. Občinski svet v Trzinu je enoglasno imenoval gosp. namestnika princa Hohenlohe za častnega meščana mestne občine trziške.

Iz policijske službe. Koncipista dr. Ivan Senekovič in dr. Maksimilijan Platter sta imenovana za komisarja pri c. kr. policijskem ravnanstvu.

Umrli je v deželni umobolnici g. Karl Hauptmann-Albertini, bivši uradnik »Co-operative«. Bil je tajnik laškega gledališča ter se gibal v laški družbi na prvih mestih. Bil je pa ekscentričen človek, njegovo nastopanje je včasih kazalo, da pri njem ni vse v redu, in res je znorel in umrl v norišnici. Hauptmann je bil pravzaprav Nemec; zlagal je tudi nemške pesmi.

Tombola v št. Andrežu v nedeljo se je obnesla prav dobro. Kar jih je bilo letos v Goriški okolici, je vspela ta tombola najbolje. Sploh je dala veselica dober rezultat. Dobitek je namenjen, kakor znano, za društveno knjižnico. V št. Andrež je prihitelo v nedeljo obilo občinstva iz mesta in cele okolice. — Činkvino je dobila Rozalija Zigmund, kmetica iz Gor. Vrtojbe št. 128., tombola pa Pavlina Ipavic, kmetica iz št. Andreža št. 86.

Ponesrečil je do smrti v kraju Sodin-gen v Nemčiji naš rojak Franc Komac iz Boyca, star okoli 60 let.

Po Soški dolini od Sv. Lucije do Boyca glasno zabavlja vse prebivalstvo proti c. kr. namestništvu, ki je odvzelo bratoma Ostan koncesijo za osebni promet v avtomobilu. In to povsem opravičeno. 29. julija sta opešala oba Jonkova poštna avtomobila in spet so prignali na dan staro poštno žardinero. Eden avtomobil se menja kurira pri Sv. Luciji, drugi spi spanje pravičnega v Boycu. Ostanov avtomobil pa veselo drči z naloženim blagom gorindol, se zaničljivo posmehuje svojim bolnim tovarišem, srečava potne in prašne popotnike, ki peš kolnejo pametno vlado, katera je prepovedala sprejemati ljudi v njegovo varno naročje. Abderiti so bili res pametnejši nego so ti gospodje modrijani pri visoki vladi, ki prepovedujejo ednemu zasebnemu podjetniku na ljubav drugemu slično podjetje s tako važnim občilom kakor je avtomobil. Tako zna naša vlada pospeševati promet s tujci po Soški dolini. Turisti in ptulci brišejo svoje potno čelo v tej tropični vročini na prašni cesti in se povprašujejo:

»Ali smo v Avstriji, ali med Čufukafri.« Županstva na Tolminskem protestujeta energično proti tako modrim ukazom nemških birokratov!

X.

O štrajku zidarjev v Gorici. — »Zarja« poroča: »Pred stavko je bilo v Gorici 335 zidarjev. Stavke se je udeležilo prvi teden 267 zidarjev s 185 otroci (drugi so odšli). Zadnji teden je stavkalo še 125 zidarjev s 80 otroci. Med stavko je odšlo 166 zidarjev, prišlo 81. Stavkolomcevi smo imeli 8.

Računski zaključek: Dohodki: Centrala poslala 13.300 K; razni delavci 9 K 35 vin., skupaj 13.309 K 35 v. Izdatki: Podpore stavkujočim 12.387 K 20 vin.; potovalne podpore 369 K 50 vin.; razni stroški 213 K 6 vin.; skupaj 12.969 K 76 v. Centrali nazaj poslano 339 K 59 vin.; skupaj 13.309 K 35 vin. Te številke kažejo jasno, zakaj je treba denarja; brez denarja ni zmage.

Tisti zidarji, ki so šli na delo k podjetnikom, ki so podpirali naše zahteve, so se obvezali, darovati vsak po 3 krone na teden za podporo stavkujočim zidarjem. In res, v dveh tednih se je nabralo 175 K. Ker pa je potem takoj stavka končala, so sklenili, da naj se ta denar izroči polovico »Zarji« in polovico »Socialista Friulano«, ker ta dva lista sta bila edina, ki sta odločno stala na strani stavkujočih. In stavkujoči (česarvno so bili potrebni) so se odrekli tej podpori in enoglasno sklenili, naj se ta denar izroči našim listom. S tem so zidarji pokazali, da znajo ceniti važnost delavskega časopisa. Ta čin goriških zidarjev je sijajen zgled delavske solidarnosti in požrtvovalnosti, sijajen zgled in posnemanja vredni!

Pevsko društvo »Hajdrih« na Proseku proslavi svojo 25letnico dne 8. septembra t. l. Priglasila so se že razna društva za sodelovanje. Katero društvo hoče še sodelovati, naj se priglasijo nemudoma. Vsaj pojasnila daje društvo.

Kranjskogorska podružnica S. P. D. vabi na slovesno otvoritev »Doma na Vršiču« v nedeljo, dne 4. vel. srpana t. l. ob pol 12. dop. Vspored: Ob 9. dop. zadnji odhod iz Kranjske Gore. Ob pol 12. dop. sv. maša na prostem pred »Domom na Vršiču«. Po maši blagoslovni planinski dom g. župnik Aljaž. Po cerkvenih obredih pozdrav gostov in otvoritev. Petje Kranjskogorskega pevskega zbora. Harmonika. Opomba: Iz Kranjske Gore do »Doma na Vršiču« je 2 in pol do 3 ure hoda. Pot šetajna, zložna. More se peljati z vozom do vrha. Krasen pogled na gore! »Dom na Vršiču« je elegantno opremljen, ima posebne spalnice in veliko obednico. — Bogato je oskrbljen. Posebnih spalnih sob je 6: z 1, 2 in 3 posteljami in prostorno skupno ležišče.

Utonila je v nedeljo v Soči 11letna Ivanka Madriz, hčerka kmeta Madrizza za klavnico v Gorici.

Avtomobilska nesreča pri Ogleju.

Avtomobil trčil v vlak.

Danes dopoldne je trčil avtomobil v vlak lokalne železnice Červinjan-Belvedere, in sicer pri Ogleju. Avtomobil je men- da last oskrbnika Csardi iz Ville Vicentine. Iz avtomobila je padel en otrok ter ostal mrtev. Sofer je poškodovan. Gospa z jednim otrokom in dečko, ki so bili v avtomobilu, so nepoškodovani, ali vžili so velik strah in velika je žalost radi ubitega otroka.

Pri prehodu čez tir tudi pri tej železnici ni zatvornic; zato se je lahko pripetila nesreča.

Sokolski vestnik.

Dne 4. avgusta t. l. vsi v Kasovlje pri Rihembergu! — Na krasnem senčnatem, tik reke Vipave ležečem vrtu, se bo vršil tega dne 11. zlet I. okrožja Gš. S. Ž. Dolžnost bratov okrožja je, da se letošnjega zadnjega zleta zanesljivo udeleže, da pripomorejo k čim lepšemu uspehu. Pa tudi Goričani in Tržačani prihitite v obilnem številu k nam, ako hočete imeti dan lepe zabave in okrepčila; a obenem si ogledate tudi našo krasno vinorodno Vipavsko dolino.

Veselični odsek je preskrbel, da se bo točila res dobra brejska kapljica izpod

hriba Sv. Martina, potem široko znani sladkomočni in odlikovani »Vipavski bisser« in mrzlo pivo I. vrste. Cene jedilom in pijačam bodo zmerne in ne bo nikakega izkoriščanja. Prebitek je v korist domačemu »Sokolu«. Opozarjamo, da obiskuje le naše okusno napolnjene paviljone in gostilno v veseličem vrtu! Zapomnite si, da kdor ni z nami, je proti nam; kdor dela proti »Sokolu«, dela proti nam, na kar posebno opozarjamo brate in prijatelje Sokolstva.

Veselični vrt bo krasno razsvetljen; na razpolago bo za plesaže mladino veliko plešišče, za prijetno godbo pa bodo skrbeli naši domačini N. D. O. iz Trsta. Nasvidenje torej, v nedeljo, dne 4. avgusta v Kasovljah pri Rihembergu! Na zdar!

Soko! v Biljah priredi, kakor že objavljeno, svoj društven nastop dne 1. septembra. Nastopijo člani z vajami na orodju in s prostimi, članice s prostimi, in naraščaj s prostimi vajami in na orodju. Ker se nudi vsakemu lep izlet in je veselični prostor znan po svoji lepoti in prijetni senci, je upati, da prihitijo vsi prijatelji Sokolstva med nas. Gotovo so ostale vsakemu dosežanje prireditve našega društva v prijetnem spomnu, ravno tako tudi krasni Saunigov park in dobra kapljica, ki se toči vedno v Biljah. Na zdar!

Trgovsko-obrtno in gospodarske vesti.

Avstrijski izvoz v Trk. — V prvem polletju 1912. je Avstrija izvozila v Tripolis blaga za 1.572.976 K (nasproti 1.772.272 K v celotnem letu 1911). Lesa se je izvezilo za 820.000 frankov, sladkorja za 303.560 frankov, municije 55.000 frankov, piva za 20.255, oblike 17.410 itd.

Politični pregled.

Albanija. — Poročajo iz Skoplja, da isa beg Boljetinac je brzojavno pozval poveljnika vojske v Mitrovici, naj mu nemudoma izroči mesto. Poveljnik je odgovoril, da mu mesta ne izroči, če pa bo Boljetinac naskočil mesto, bo dal nanj streljati s topovi. Mutesarif v Peči je odklonil poziv Ise bega Boljetinca, naj mu preda mesto. Na to je odgovoril Boljetinac, da bodo Albanci zažgali mesto. Glavni tabor albanskih vstašev je sedaj Priština. Malisori iz Kaseletorbin so se zbrali v okolici Sukiurjek in napadli dva bataljona turške vojske. Vnel se je krvav boj, ki je trajal več ur. Na obeh straneh je mnogo mrtvecev in ranjenecv. Na Kosovem polju je zbranih 60.000 upornih Albancev, ki so na posebnem zboru sprejeli spomenico, v kateri znova formulirajo svoje zahteve.

Japonski cesar je umrl včeraj, kakor sporoča brzojav iz Tokija. Cesar Mutsuhito je imel 60 let ter je vladal 45 let. Pod njim se je Japonska dvignila nepričakovano visoko in svet je strmel nad Japonci v rusko-japonski vojni. Imel pa je poleg sebe tudi znamenite može, kakor Ojama, Togo, Kuroki, Ito. — Ko je nastopil cesarstvo, je bila država zanemarjena, uboga; spremenil jo je v procvitajočo državo ter postavil med prve na svetu.

Turška vlada je poslala na odpust vse rezerviste v Dardanelah, ker je baje Anglija obljubila in prevzela jamstvo, da Italijansko brodovje ne bo več napadlo Dardanel.

Proces proti Jukiću.

Včeraj je pričela v Zagrebu razprava proti Jukiću. Sodno posklopje je močno zastraženo. Vstornic v sodno dvorano je bilo oddanih le za omejeno število občinstva.

Ob 8. uri 10 minut je stopil v dvorano sodni dvor, na čelu mu predsednik sodnik svetnik Wendler. Obtožbo zastopa sam državni pravdnik dr. Marković. Obtožence branijo dr. Prebeg, dr. Dušan Popović, dr. Srgjan Budisavjevič, dr. Thaler in dr. Katičič.

Jukića sta pripeljala v dvorano dva orožnika.

Čim je vstopil sodni senat v dvorano, je Jukić skočil na klop ter klical: Pred

vsem zahtevam, da državni pravdnik izda tiralnico proti komisariju, proti temu največjemu zločincu na Hrvaškem! (Predsednik: Bodite mirni! Jukić: Ne bom miren, dokler bo na Hrvaškem na svobodi ta zločinec! Predsednik: Vi ste obtoženi za vratnega umora. Sodišče je tu, da vam sodi pravično. Jukić: Na Hrvaškem ni pravice! Nato je predsednik vprašal Jukića za nacionale, Jukić na predsednikova vprašanja ni odgovarjal. Zato se je predsednik Wendler obrnil na ostale obtožence ter jim odvzel nacionale.

Nato se je predsednik obrnil zopet na Jukića in ga vprašal, koga ima za zagovornika: Jukić: Jaz nimam zagovornika, jaz sam sebe zagovarjam v tej deželi krivici in nasilstva. Predsednik je nato poklical v razpravno dvorano priče in jim naznanil, da jih sodišče potrebuje šele v sredo. Jukićev zagovornik dr. Prebeg, je predlagal, naj se razprava odgodi in naj sodišče izroči Jukića opazovalnemu oddelku na motrenje. Ta predlog je vložil preje že pismeno, a ga je sodišče odklonilo. Utemeljuje svoj predlog, je predložil izpričevalo vojaškega zdravnika iz leta 1910, v katerem se konstatuje, da je Jukić hereditarno na živcih bolan in izredno razburljive narave. Zagovornik je slikal Jukićevo življenje, poudarjal, da je njegova sestra v blaznici v Stenjevcu in da sta bila njegov oče in ded duševno nenormalna.

Okrog 11 se je nenadoma iztrgal Jukić iz rok žandarjev, ki sta ga stražila in skočil po koncu. Hitrih korakov se je obrnil proti izhodu dvorane in je izginil za vrati. Orožnika sta skočila za njim, ga ujela in privedla zopet nazaj. Komaj pa sta ga dovedla do klopi, se jima je zopet iztrgal in je že izginil iz dvorane skozi srednja vrata.

Jukić se je potem vdal, toda takoj pri prihodnji enaki točki je začel zopet na ves glas protestirati: »To je nezaslišano, to je pravcata inkvizicija!« In zopet je pobegnil iz dvorane. Žandarja sta planila za njim in sta ga pri vratih brutalno pobila na tla.

Razprava se nadaljuje.

Razne vesti.

»Slavisches Tagblatt« začne zpet izhajati, in sicer na jesen. Bivši izdajatelj so kupili na Dunaju tskarno, kateri so dali ime »Adria«. Tak list je potreben.

Zrakoplovec Vidmar v Serajevu. — Znani tržaški zrakoplovec Vidmar bo vzletel v Serajevu v nedeljo 4. avgusta. Hotel je napraviti vzlet tudi čez mesto Serajevo, pa mu vojaška oblast tega ne pusti.

50.000 jajc ukradenih. — Veletrgovcu Polenghiji v Rimu je neznan tat v nedeljo ponoči ukradel 50.000 jajc. Škoda znaša 6000 kron.

Strašen požar na Kitajskem. — V mestu Hotanu na Kitajskem je divjal te dni strašen požar, ki je povzročil velikan-sko škodo. Požar je uničil nič manj kakor 4000 poslopij, med temi skoro vse mestne trgovine. Splošno se domneva, da so ogenj podnetili vojaki.

Zlati Leger. — Louis Leger (Ležé), znani francoski učenjak, je velik prijatelj Slovanov. Kot tak se je udeležil tudi vesokolskega zleta in odkritja spomenika Frančišku Palackemu v Pragi. Ko se je peljal v Prago, je na postaji Zatec na Češkem zahteval sprevednik od njega voznih listek, da ga preščiipne. Leger mu je dal karto. Ko je sprevednik videl, da je voznih listek iz Pariza, se je spomnil, da bi bil potnik morda Louis Leger (morebiti ga je videl kje na sliki) ter radostno vzklíknil: »Ah, to ste Vi, naš zlati prijatelj, gospod Louis Leger!« Leger je bil tako ginen vsled tega iskrenega pozdrava preprostega železniškega sprevednika, da se ni mogel vzdržati, da bi sprevednika ne objel kot prvega Čeha, ki ga je srečal na svojem potovanju. Prišedeši v Prago, je Leger ves radosten pripovedoval ta svoj doživljaj.

Dalje na 4. strani.

Hvaležna domovina. — 70-letni veteran Druha, ki se je udeležil vojne 1. 1870—71 in je dobil štiri odlikovanja, je kaj žalostno umrl v nedeljo v Berlinu. Ze več let je bolehal in zaradi tega ni mogel delati; živel je v veliki revščini in bil zadnji čas tudi brez stanovanja. V nedeljo popoldne je šel po cesti in se hipoma zgrudil. Čez nekaj časa je umrl. Zdravnik je konstatiral, da je starost umrl vsled lakote in opešanja. — Tako plačujejo kapitalistične države svoje vojaške tlačane.

Jugoslovanska umetniška razstava v Belemgradu je zaključena. Prodanih je bilo 110 predmetov za svoto 80.000 K.

Nesreča na morju. — Iz Newjorka poročajo, da je angleški parnik »Helvetia« trčil ob ameriški parnik »Empress« ter bil prerezan na dvoje. Rešeno je moštvo in potniki.

Obstreljevanje zrakoplovov. — Stotnik Aleks Kalnatolov je iznašel kroglice za obstreljevanje zrakoplovov. Poizkusi so se dobro obnesli. Kroglice eksplodirajo v višini 1000 m.

Narod brez zločincev se brezdvomno morejo nazvati Islandci. Statistično je namreč dokazano, da se od leta 1828 pa do leta 1892, torej v 64 letih, ni zgodil na Islandskem niti eden večji zločin, razen nekega umora leta 1892. Zaradi tega je umljivo, da v Islandiji nimajo pravih ječ in kaznilnic in da Islandci, ki obsega 1871 kvadratnih milj, nima več kot dva stalna nameščena policista. Kjer je malo policije, pravijo Islandci, tam tudi ni provokatorskih agentov in prestopkov.

Iz strahu, da bi morali iti v Tripolis, je pribežalo več italijanskih vojakov in rezervistov na Koroško. Nekateri so bili še v vojaški obleki. Prišli so jih in pripeljali v Bojak, kjer so jih spustili na svobodo.

Dva predzna vlomilca je aretirala policija v Trstu. Sta Ivan Gerson, trgovski pomočnik in brivec Henrik Sbis. V soboto sta vlomila v pisarno tvrdke Cosovich. Tam sta bila prijeta.

Nove razprave proti aretirancem iz Pulja pred sodnijo v Rovinju se bodo vršile sredi meseca avgusta.

Na zatožno klop pridejo: Anton Brosina, bivši poslovođa v mestni plinarni, inženir Rudolf Borri, bivši voditelj stavbenega urada, Fran Siligoi, pridelnik Borriju v službi, in potem še Rudolf Schalmajer, bivši magaziner v plinarni.

Enajstkrat vdovec. — Neki list v Rotterdamu je prinesel oglas, v katerem postaren gospod išče ženo. Omenjeno je v oglasu, je večkrat vdovec. Dognalo se je, da je imel doslej 11 žen. Prve tri so umrle mlade, dve sta se utopili, ena se je usmrtila, 3 so umrle ob procesu za ločitev zakona, deseto mu je raztrgal vlak, enajsto pa je povozil vlak. Bog ve, kaj se zgodi z dvanaajsto, če jo dobi.

Kinematografski kongres se bo vršil prihodnje leto v Berlinu. Kongresu bo namen pokazati javnosti in oblastim, da so kinematografi pospeševalci kulture in izobrazbe.

Radi draginje je prišlo v Bruslju do velikih izgredov. Mestne gospodinjice in nekaj moških so napadle stojnice kmetov z živili. Policija ni mogla napraviti miru. Meščani so razmetali živila po tleh in jih pokončali.

Kolera na Ogrskem. — V občini Mindszent so se pojavili novi slučajji kolere. Kmetica, ki je zbolela pred par dnevi, je umrla. Obolelo so 3 osebe.

Kolera na Ruskem. — V Vitebsku so konstatirali doslej 8 slučajev kolere. Nevarnost je, da epidemija zajame vso gubernijo.

Razbremenitev zemljišč v Avstriji.

(Dalje.)

»Naj bo način, po katerem se bo organizirala hipotekarna razdolžitev, kakoršenkoli, gotovo je, da bo moralo kmetijsko kreditno združenstvo rešiti težko nalogo. Kajti, ako ima po eni strani preosnova v mislih ustanovitev hipotekarnih zavodov, ki bi naj zadoščali vsem zahtevam, po drugi strani ni nič manj potrebna popolna organizacija osebnega kredita. Dokler niste obe obliki kredita, hipotekarni kredit in osebni kredit, popolnoma organizirani, se ne more uveljavljati zakon.

»Osební kredit, ki ga dovoljujejo Raiffeisenove posojilnice, je v tesni zvezi s hipotekarnim kreditom. Ne da se zanikati, da kmetijske kreditne zadruge uvažujejo pri dovoljevanju posojil realno jamstvo posojilojemnika, dasi se posojilo ne vpiše v zemljiško knjigo. Vsled tega zadeva vprašanje o razbremenitvi zemljišč v veliki meri kreditne zadruge; kati ako bi zemljiška posest hipotekarna tako, da ne bi preostajalo posrednega jamstva za osebni kredit, je jasno, da bi se to močno odbijalo na delovanje Raiffeisenovih posojilnic.

»Proučimo bolj natančno razmerje med osebnim kreditom in hipotekarnim kreditom, ki tvorita temeljno tezo, ki jo razvija zveza. Ko dovoljuje Raiffeisenove posojilnice posojila zemljiškim posestnikom, računajo na to, da če bi se osebno jamstvo posojilojemnika omajalo in bi ta ne mogel zadostiti svojim obveznostim, imajo vendar sredstva, da varujejo svoje pravice s tem, da prisilno vpišejo svoj kredit v zemljiško knjigo. Načrt pač dopušča, da se sme upnik, čigar pravice so v nevarnosti, zateči k prisilni hipotekarni vknjižbi, toda načrt določa dalje, da polovica hipotekarne pravice zastara v treh, ostala polovica pa v šestih letih, ako upnik ne uvede v teli rokih proti posojilojemniku izvršenega postopanja.

»Pravično je, da se vsakemu upniku omogoči, da eventualno varuje svoje koristi s prisilno vknjižbo, kajti drugače bi kmetovalec pač težko dobil potreben personalen kredit; pravično je tudi, da se določi doba, ki naj v njej zastarajo na ta način pridobljene pravice.

»Šibka stran zakonskega načrta tiči v izredni omejitvi terminov in v pogojih, ki določajo, kdaj naj zadobi hipotekarna pravica, pridobljena na zgoraj omenjeni način, popolno veljavo. Kadar je upnik primoran zavarovati svoj kredit s prisilno vknjižbo, znači to, da se nahaja dolžnik v takih gospodarskih razmerah, da mu ni mogoče zadostiti v kratkem svojim obveznostim. V takih razmerah torej se more zahtevati od njega k večjemu plačilo v obrokih in sicer v prvem času v dolgih rokih, kajti v razmerah, ki se v njih nahaja, mu je v obče težavno plačevati visoke zneske s kratko dospelostjo. Ako pa se mu da prilika, da uredi svoje gospodarske razmere, bo mogel po preteku nekaj let lažje zadostiti svojim obveznostim. Vsled tega je doba treh let, določena za zastaranje hipotekarne pravice glede prve polovice glavnice, preveč omejena. Zelo malo verjetno je, da bi mogel dolžnik vrniti polovico glavnice v prvih treh letih in posledica tega bo, da je upnik primoran uesti izvršeno postopanje, ako neče izgubiti dobljene garancije; to pa pomenja, da postane upnik nehoti neposreden vzrok gospodarske pogube svojega dolžnika.

»Uvažujmo ta položaj v zvezi z Raiffeisenovimi posojilnicami! One ne dovoljujejo hipotekarnih posojil, vročljivih po daljši dospelosti s plačevanjem zmernih letnin; po drugi strani ne odgovarja njihovim načelom, da bi kredite, ki so v nevarnosti, zemljiško knjižno zavarovale s prisilnim vpisom zlasti, ker je zelo verjetno, da bi potem morale uesti izvršeno postopanje.

»Z ozirom na odgovornost, ki jo imajo napram viagateljem, bi eno torej morale brezpogojno pospeševati izvršbe proti členu-dolžniku, ki ne plača v prvih 3 letih prve polovice in v 6 letih druge polovice glavnice, ki je v zemljiški knjiži prisilno vknjižena.

(Dalje.)

RAZPIS NATEČAJA.

Razpisuje se na Prāmorskem mestu potovalnega poljedelskega učitelja s hrvatskim učnim jezikom in sicer ali za en cel politični okraj ali za dele dveh sosednjih političnih okrajev.

Dolžnosti potovalnih poljedelskih učiteljev določene so v posebnem navodilu in obstoje zlasti v strokovnem potovalnem poučevanju kmetijskega prebivalstva s tem, da se mu dajejo poljudna s praktičnimi dokazili združena predavanja o različnih strokah domačega kmetijstva, posebno pa o poljedelstvu, živinoreji, mlekarstvu, trtoreji, kletarstvu, sadljereji, zelenjarstvu, sviloreji in čebelarstvu.

Poljedelski potovalni učitelji nastavi-jo se najprej po pogodbi in za sedaj za jedno leto na poskušnjo, a po triletni zadovoljujoči službi bodo imenovani uradni X. činovnega razreda; oni so pomožni organi c. k. namestništva in se prideli-jo navadno ikakemu c. kr. okrajnemu gla-varstvu.

Poljedelski potovalni učitelji dobiva-jo, dokler so nastavljeni po pogodbi, let-nino 1800 K, stalni potni pavšal 1000 K, stanovnino od 300 K in pavšal od 100 K za nabavo književnih in strokovnih pomoč-kov, kateri prejemki se izplačujejo naprej v mesečnih obrokih.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje z dotičnimi listinami opremljene prošnje z dokazomi starosti, avstrijskega držav-ljanstva, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi in jezikovnega znanja najdalje do 30. avgusta 1912 na c. k. na-mestništvo v Trstu.

Oni prosilci, ki niso usposobljeni za pouk na kmetijskih šolah, se morajo za-vezati, da položijo dotično preskušnjo v dveh letih. Ob drugače enakih pogojih imajo prednost oni prosilci, ki zamorejo dokazati zadostno znanje drugih deželnih jezikov.

Trst, 23. julija 1912.

OD CES. KR. NAMESTNIŠTVA.

Sode in čebre

iz slavonskega hrasta v vsaki množini in velikosti priporoča trdka

Julius Gutman & sin

tovarna sodov

Gross-Kanisza — Ogersko.

Sedlarska delavnica
Ivan Krauos - Gorica
na Korna št. 11.

Zaloga vsak vrstnih konjskih vpreg in raznih potrebščin za konje, kakor tudi velika izbira usnatih torbic, kovčegov za potovanje, tnic in denarnic; razni nagobčniki, ovratniki, biči, vrvice za pse itd. Barvanje in tape ciranje raznih kaleselnov in kočij. Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršuje točno. — Nahrbtniki za planince.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposke ulica št. 7, I. nadst.) — Telefon št. 79
Račun poštne hranilnice št. 637.315.

Na obnem zboru dne 28. aprila 1912. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojil-nica sama.

Hranilne vloge sprejemajo od vsakogar.

Viagateljem so na razpolago hišni hranilniki.

Posojila se dajejo zadrugnikom na vknjižbe po 5 1/2 %, na var-ščino ali zastave in na menjice pr. 6 %.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1911. s 6 %.

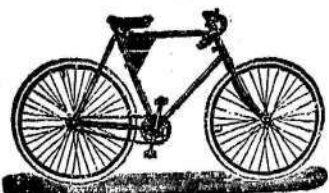
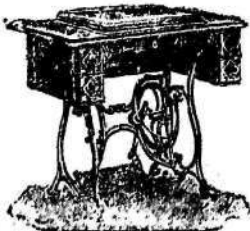
Stanje 31. dec. 1911: Zadrugnikov 1863 z deleži v znesku 70.910 kron. — Hranilne vloge: 1.103.254-98. — Posojila: 1.068.002-—. — Reservni zaklad: 100.451 56. — Vrednost hiš: 383 538-29.

Kupujte samo dvokolesa „**Altena**“, ki so naj-boljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bo-disi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najprak-tičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsako-

vrstno šivanje in šikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po to-varniški ceni pri trdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vln. Ako je oglas obsenejši se računa za vsako besedo 3 vln. Najpripravnejšo inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev iz obrtnikov v Gorici, katerih se deli (in celo v mestu) nihče ne pozna, kar nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

V Tolminu se odda za avgust 2 meblovaní sobi, ev. s kuhinjo. Naslov pové upravništvo.

13 malih, srednjih in velikih slamo-reznic se proda prav po nizki ceni, tudi na obroke — radi pomanjkanja prostora — pri trdki F. Batfel, Gorica — Stolna ulica 4.

Proda se nova hiša z obsežnim zemlji-ščem — ob državni cesti v Vrtovinu pripravna za kakoga pen-zionista. Več se izve pri g. Tomažu Satej v Vrtovinu, p. Črniče.

V Rožni dolini št. 74 je na prodaj velika hiša in zemljišče. Natanč-neje se izve istotam.

Stainach, Zgor. Štalersko. Vila in hotel Würschinger. Cela postrežba dnevno le 5 kron. Zahtevajte prospekte.

Naznanilo preselitve.

Podpisani Josip Molar, gostilničar na Senenskem trgu v Gorici uljudno naznanjam p. n. občinstvu v mestu in na deželi, da

se preselim

s 1. avgustom t. l. v dobro znane gostilniške prostore

„**pri belem zajcu**“
v **Munski clici**,

kjer bodem točil domača vina in slregel z domačo kuhinjo.

Za obilen obisk se priporočam
udani

Josip Molar.